

לפועל בחלק גדול יותר של משכורתו, לא יוכל עוד להקדיש אמצעים כה רבים למיצרכים בלתי חיוניים, ולמיצרכים אלה יפחת הביקוש. התוצאה תהיה שרמת המחירים תרד יחד עם רמת המחיה.

התוצאה של סיבוב זה, תהיה, איפוא, ירידה כללית של רמת-המחיה, רמת המחירים ורמת השכר, בתוספת אבטלה ניכרת. כל זה יחד יסבב את גלגל האינפלציה אחורה.

הסכנה האמיתית הטמונה בתהליך זה היא פוליטית: אין כל ספק שמפלגות האופוזיציה מימין ומשמאל תנצלנה את המשבר ואת סבל האזרחים כדי לננות את השלטון. במקרה זה יעמוד השלטון לפני מבחן חמור: הוא יכול להמשיך בקו הבלתי-אחיד אך המבריא, ויכול הוא לסגת נסיגה לכל אורך החזית ע"י אמצעי פשוט: הדפסת שטרות כסף נוספים שימלאו את החור. במקרה זה לא גרמה כל התכנית החדשה אלא לסיבוב נוסף של גלגל ה-אינפלציה — קדימה.

כעבור זמן מה. "צוב

משך החדשים הקרובים יהיה, איפוא, פירוש המדיניות החדשה כלפי האזרח הפשוט:

אם הוא פועל: שכרו יעלה תחילה בקפיצה גדולה, ובאותה שעה יעלו מחירי כל המצרכים שהוא זקוק להם. משכורתו החדשה תספיק לו לרכוש את המצרכים החיוניים (מותרות, שעשועים, בגדים). כדי לקיים את רמת-מחיתו הנוכחית, או רמה קרובה לה, יצטרך לעבוד יותר (לפי שיטה של קבלנות ופרסים, שתגדיל את משכורתו בהתאם לתפוקתו). אנשים שאינם חפ" צים כיום לעבוד שעות נוספות מפני ש, זה לא כדאי להם, ישנו את טעמם. כעבור זמן מה יתיצב המצב החדש, כשרמת המחירים והשכר תעלה בהרבה על הרמה הנוכחית, אך תהיה פחותה מן השיא שיושג בשבועות הקרובים.

אם הוא יצרן: לא יהיה לו די כסף כדי לממן את מפעלו. אם השקיע את כספו ברכוש דומם (קרעק, זהב, דולארים) יצטרך למכור כדי להשיג כסף מזומן. הוא לא יקבל עוד אשראי מן הבנקים, פרט למפעלים חיוניים ביותר. כתוצאה מכך יצטרך להיכנס למרוץ ההתחרות הרגיל, לייצר בזול, למכור בזול, לחרת על ייצור סחורות שהן יקרות מדי. מאבק זה יקבע אם יש בכלל אפשרות קיום למפעלו או לא. הרבה מאד נקודות נשארו פתוחות, והן תבקענה במידה ניכרת את אופיה של המדיניות החדשה למעשה. דוגמה: אם מס ההכנסה לא ישונה שניו רבתי, לא תדבק עליית השכר את עליית המחירים. מכיון שהאוצר ינכה חלק ניכר מן העלייה לפני שתגיע לידי הפועל.

כתוצאה ממצב זה תהיה לבעל המפעל הברירה בין שלוש אפשרויות: (א) למכור את הסחורה שאגר, להוציא את כספו מן הבנק, למכור מגרשים ורכוש אחר המונח ללא תועלת, או (ב) לפטר חלק מפועליו ולצמצם את פעולתו, או (ג) לסגור את העסק. תהליך זה יגרום לכך שהמפעלים שאין להם זכות קיום כלכלית ייסגרו, ואילו שאר המפעלים ישתדלו להגביר את הייצור תוך כדי צמצום ההוצאות.

מנחם האוצר דוד ("דודיק") הורוביץ מופיעים ייסגרו, פועלים יתחרו, מחירים ירדו

סיבוב גלגל האינפלציה

פיטוריהם של חלק מן הפועלים העוסקים כיום במפעלים בלתי-כדאיים (כולל 1000 פקידים הממשלה שבן-גוריון הבטיח בנאומו לפטרם) ישרו את עקרון התעסוקה המלאה ששלט עד כה, יגרמו לחוסר-עבודה מסוים. מחוסר-העבודה יתחרו על מקומות העבודה, ויורידו בכך את שכר העבודה, דבר שיוויל את הוצאות הייצור. אותה שעה, עקב העובדה שהמיצרכים החיוניים יעלו

כלכלת המדינה בחממה, מוגנת בתקופה זו רפו שריריה, הסתיידו הכושר לקום ולהתמודד, נעשתה תלויה נש של דולארים של חסד.

לרוב בידי האזרח, מבלי שיוכל לקנות בהם דבר. תוצאה מכך איבד את רצון העבודה, השתתף במרוץ מטורף של מחירי-ספרות לסחורות ולשכר-עבודה. אותה שעה חסמה הממשלה את הדרך מפני משקיעי הון זרים, בדרך שה מהם שיפסידו מיד שני שלישים מכספם ע"י החלפת דולאריהם בלירות לפי שער דמיוני. מדיניותו החדשה של דוד הורוביץ נועדה לשבור את החממה, לעורר את גוף הכלכלה ה-מתנתן לחיים חדשים ע"י מכה על הראש. אם תתגשם מדיניות זו בהתאם לתכנית, צפוי יים לאזרח המדינה שורה של משברים קשים, שיכריחו אותו לעבוד יותר, להסתפק בפחות, השלבים:

עלייה אורדת עלייה

הנקודה העיקרית בתכנית היא קביעת השערים החדשים. פירושה המעשי הוא כי רוב ה-סחורות וחומרי הגלם אשר הממשלה קונה אותם בדולארים ומוכרת אותם לאזרח (בשר, דגים) או למפעלי כלכלה (ברזל, עץ, נייר) יעלו מיד במחירים פי שניים או פי שלוש.

מכיון שהשכר המעשי של הפועלים מרותק לאינדקס יוקר החיים, שהוא כיום מציאותי ביו-תר, תגרום עלייה ראשונה זו של המחירים לעל-ייה גדולה של השכר, ועליית-שכר זו מצדה תגרום לעלייה נוספת של מחירי הסחורות המיוצ-רות בארץ. יתר-על-כן: תוספת היוקר ניתנת פעם לשלושה חדשים, כך שפיצוי להתיקרות ינואר יתקבל באפריל, יש לצפות שסיבוב ראשון זה יסתיים בעלייה כללית של המחירים והשכר ב-80% למשל, משמע שפועל המשתכר כיום 100 ל"י ישתכר בתום סיבוב זה 180 ל"י, מבלי שכוח הקנייה שלו יגדל. להיפך, לגבי מצרכי-מותרות (כגון דירות, מכוניות) יפחת ערך שכרו בהרבה.

ייצור תוך צמצום

מכיון שהממשלה לא תדפיס שטרות נוספים כהסתחתה, תגרום עליית-מחירים זו למשבר מידי. מפעל שהיו דרושים לו עד כה 1000 ל"י כדי לקנות חומרי-גלם ולשלם את שכר פועלים יזדקק לפתע ל-1800 ל"י. מבלי שיוכל להשיג כסף נוסף זה.

בתנאי שהממשלה תסייע בהשגת חומרי ריי-סוס, צינורות השקאה וזנים מובחרים, ה-צעתו: הקצבת חלק מן המטבע הור, המוכ-נס לאוצר באמצעות הפרחים, למטרת טיפוח הענף.

* * *

משה קליין, 35, בוגר מקה-ישראל, עמד בשבוע שעבר בחזותו (עליה הוא מעיד: "הנות הפרחים המדריגית ביותר בארץ") אופרה, בפסגה הגדול בכיכר מוגרבי, תל-אביב, הרים את שופרת הטלפון ושמע את קולו הרך של יגאל קמחי, מוזיקרו של נשיא המדינה, שהזמין זר פרחים גדול לארגונו של המלך ג'ורג' השישי, לכנסית ווסט-מינסטר, לונדון.

למחרת ביקרו באופרה נציגי שלושה מש-רדים ממשלתיים (החוק, הטקס ולשכת נשיא המדינה), מינוו בקפדנות ויחד עם קליין, 30 פרחי קאלות ו-20 גלדיות, שמשפך עליה לחמשה ק"ג, ביקשו לעורכם בטוב טעם! קישוט הזר בענפי דפנה, סרטים שחורים ולבנים, נושאי כתובת עברית ואני-גלית "מאת נשיא מדינת ישראל", סרט כחול-לבן, נושא סמל המדינה.

משה קליין הרגיל בלקחות דיפלומטיים (ביניהם: צייר צרפתי, בריטניה, אוסטרליה, בלגיה ודניה, סבור שהזר המלכותי הוריק לו עידוד נוסף לימימוש תכניתו: הקמת סניפי אופרה, בכרי ארצות-הברית ואירופה, מהם יוכלו לקוחות זרים להזמין סלגרפית, תמורת מטבע זר, זרישי עצמם ולידידיהם.

צנזורה

או שורשים או שלא

בחורף 1951 הבריך משרד יובל, מפעלי אמנות בישראל, חווה אל גדול השחקנים הגרמניים אלברט בסרמן בן ה-80 ששהה אז בשווייץ. לאחר שנתקבלה תשובתו החיובית פנו אנשי יובל אל צנזור הסרטים והמחזות, ביקשו רשיון להופעתו. ענה הצנזור: "לא נרשה לאמן להופיע בארץ בשפה הגרמנית." טען יובל: "למה הרשית לאלויטס ברגנר?" "עשיתי שגיאה, לא אחזור עליה."

אנשי יובל סברו שהעניין אבוד, התחמו בהבאת אמנים יהודיים מלבד גרמנית גם שפות אחרות, עד אשר תומס מן, הסופר הגרמני האנטי-נאצי, עורר סערת דעת קהל באמריקה במאמר שפירסם בעתון ניו-יורקי,

מתו על כל בתי-הארכתה במרחב, מלון ש-יציע ללקוחותיו שרות ותנאי דיוור שיעלו בעדכאנויותם על זאת של רוב בתי-המלון המפוארים בעולם. תמורת התכנית שקסמה לשרי הממשלה הובטחה לליאון גריידל תמי-כה מלאה, זכויות של משקיע הון ומניעת קשיים ארמיניסטרטיביים. זמן קצר לאחר מכן גייסה משפחת גריידל את ההון הדרוש: ארבעה מיליון דולר, שהושגו ממכירת שות-פיות בבתי-מלון בריטיים, השגת שותפותה של חברה יהודית בבריסל, בלגיה.

באוקטובר 1950, לאחר שמשפחת גריידל העתיקה לתל-אביב, הונחה אבן-הפינה לבית המלון, ששטחו הוקצה בקצהו של מגרש ענק בן מאה דונם, בשדרות נורדאו (ואשר משום כך ייקרא לנורדאו פלזה) עליו אומרת עיריית תל-אביב להקים גן עירוני גדול ש-יכלול, בין היתר, תיאטרון-שעשועים גדול וקייצי.

"האיש המאושר ביותר בטקס הנחת אבן-הפינה היה אבינו", סיפר גיק גריידל. אך ליאון שהרבה להתרגש ולזלוג דמעות, זכה רק בטקס. כאשר נפטר, שבועיים לאחריו, ראו בכך, בניו גיק, 33, ומרים, 25, מופת וקייצי.

בו שלל את גישתה של ממשלת ישראל אל השחקן הדגול, שעזב את גרמניה בשנת 1933, לאחר שהיטלר הציע לו תואר גדול השחקנים וביקש לקשטו במדליה. (בסרמן יצא את גר-מניה בלחית אשתו היהודיה אלוה, ומאו לא שב אליה).

אל תומס מן נצטרפה מקהלת עתונים גר-מניים שהשמיצה את השיטות הישראליות הפוגעות ברגשותיהם של אנשים כבסרמן, ושהביאה בכך את הכנסת לדין בבניה, שתוצאתו היתה סטיית הצנזור מן החוק לגבי בסרמן בלבד, בתנאי מפורש: הופערו חיו של בסרמן, תערכנה במסגרת של הופ-עות למעריצים, ואליהן לא יימכרו כרטיסים בפומבי, כנהוג בהופעות אמנים אחרים, אלא "בצורה סגורה", שתהיה פתוחה, למעריציו של האמן בלבד.

פנחס רוזן, שר המשפטים לשעבר, ידידו של בסרמן מימי שבתו בגרמניה, התערב לסובת יובל, אירגן את ההרשמה והפצת הכרטיסים באמצעות המפעל לעזרה הדדית (עולי גרמניה), להם תמיר הצנזור שימוש במודעת פירסומת שביטוחה היה "הרשמה לקבלות הפנים של אלברט בסרמן", אמרו אנשי יובל שניסו לנחש כיצד יצליח הקהל להגיע אל האולם הנכון, אם לא יותר פיר-סומה של מודעה שתודיע על המקום: "או שמרשים או שלא מרשים".

המשק

חמש מעליות בארגו זכוכית

לפני 15 שנה הושיב ליאון גריידל את שני בניו, גיק ומורים, לצידו ואמר להם: "ילדים, מעבר לים ישנה ארץ קטנה שיש בה מלבד בריטים, כמו אצלנו באנגליה, גם יהודים רבים. יש בה גם עיר תל-אביב, שהיא כולה יהודית. מה דעתכם על הקמת מלון-חוף מפר אר בה?" גיק ומורים היו צעירים מכדי לה-בין שהדרך היחידה לבצע את תכנית אביהם היא למכור את חלקם ברשת בתי-המלון ב-בריטניה, שהמפואר ביניהם המוניטין על חוף קנט, שימש מקום מפגש לדיפלומטים רבים (ביניהם: משה שרת ודוד בן-גוריון). למעלה מעשר שנים עסק ליאון גריידל ב-חישובים לקראת מימוש תכניתו, עד אשר בראשית 1949 פונה לממשלת ישראל. הבטיח לה מלון שיעלה בגודלו, פארו והוצאות ק"

תכנית מזון "נורדאו פלזה" אומרים שיסנה ארץ